

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto X.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1934.

Štev. 3.

Rojstni dan

18. II. 1804

naše svobode

18. II. 1934

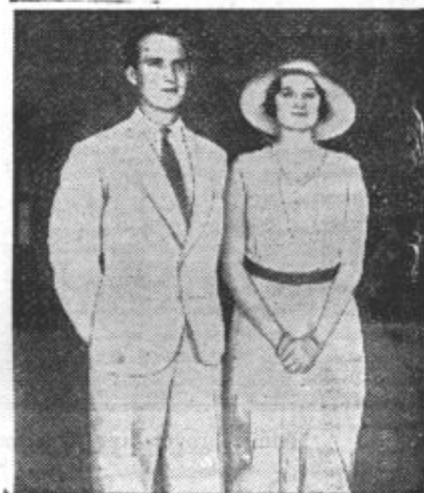
Dan 18. februarja pred 130 leti je velikanskega pomena v zgodovini vseh južnih Slovanov. Na ta dan, ki je pravoslavni praznik Sretenje, so se v Sumadiji, v Orašju zbrali naši predniki ter izvolili za svojega voditelja v gigantski borbi za osvoboditev vsega naroda izpod turškega jarma Karadjordja Petrovića. Do odločilnega sestanka v Orašju je prišlo zaradi strašnega nasilja, ki so ga začeli že leta 1801. Izvajati janičarji, ki so dobili premoč v beograjskem okrožju. Mnogi Srbi so se pred nasilniki umikali v gore med hajduke, drugi so spet pošiljali prošnje in pritožbe v Carigrad ter obupna pisma v Rusijo, tretji pa so bili prepričani, da ni druge rešitve kakor smotrni odpor v najširšem obsegu. Med temi je bil Karadjordje, ki je bil že tedaj daleč naokrog znan zaradi svojega junaštva v mnogih bitkah proti Turkom, da si se je mirno ukvarjal s poljedelstvom in živinorejo. Rodil se je po starem koledarju 3. septembra l. 1752. v Viševcu v Sumadiji, njegova rodbina pa je bila iz Vasojevićev v Črni gori in se je preselila v Sumadijo po vojni 1739. Zborovanje v Orašju in izvolitev Karadjordja za narodnega voditelja je silno presenetilo turške veljake, še večje presenečenje pa so bili organizirani odpori, na katere so naletele turške čete že v prvih dneh po oraškem sestanku. Tudi carigradski vladi je postalo jasno, da je upor dobro zasnovan in da ima nevaren razmah. Pohlevna raja se je kar preko noči preobrazila v junaške čete, ki so že v juliju l. 1804. porazile velike oddelke, ki so jih poslala proti njim turška oblastva. Krona velikih uspehov upornikov pa je bilo zavzetje Beograda 27. decembra leta 1806. Zborovanje v Orašju in pohodi, ki jih je vodil junaški Karadjordje, so bili začetek velikega dela in borbe za svobodo naroda. Ta borba je trajala deloma plamteče, deloma pa tleče vse od tedaj do našega osvobodjenja in zedinjenja ter je nosila v sebi že od začetka osvobodilne težnje vseh Jugoslovanov. Na vse jugoslovenske brate je mislil Karadjordje že pri svojih prvih pohodih. Leta 1807. je poslal pismo velikemu Napoleonu ter v njem naglasil, da se ne vodi borba samo za osvoboditev iz turškega suženjstva, marveč tudi za svobodo onih Slovanov, ki so pod oblastjo dunajskega cesarja.

Ko je potolkel močne dahijske čete, je krenil v Sandžak, vzdrževal je zvezo s Petrom I. Petrovićem Njegošem, svoje prijatelje in zaupnike je pošiljal tudi v Srem in Banat, njegove čete pa so prodirale tudi v Bosno in Hercegovino. Leta 1809. je spet pisal Napoleonu: »Srbi zatrjujejo imperatorskemu Veličanstvu, da bodo tudi bratje, ki živijo v Bosni, Hercegovini in v madžarski kraljevini ter naposed tudi Bolgari krenili po njihovi poti — — — Po Napoleonovem nesrečnem pohodu v Rusijo leta 1812., je napela Turčija vse moči proti srbskim upornikom in spomladi 1813. se je pričela velika turška ofenziva z juga in zapada. Po nekaj mesecih junaškega odpora se je moral Karadjordje umakniti v Zemun na avstrijsko področje, kjer je bil interniran, dokler ni v jeseni 1814. odpoval v Rusijo. Že prihodnje leto pa so izbruhnili v Srbiji novi upori in Karadjordje je hotel na vsak način v domovino. Proti njegovi vrnitvi pa je deloval sam srbski knez Miloš Obrenović, ki je na eni strani mnogo pričakoval od sporazuma s Turki, na drugi strani pa se je zaradi svojega ugleda bal Karadjordja kot tekmeča. Karadjordje pa se je vrnil junija leta 1817. v Srbijo ter se zatekel k svojemu kumu Vujici Vuličeviću v Veliki Plani. Knez, ki se je bal, da ne bi Karadjordje organiziral novega upora ter mu pokvaril vse, kar je s svojo pokornostjo dosegel pri carigradski vladi, je naročil svojim zaupnikom, da so velikega junaka dne 13. julija 1817. zavrtno umorili ter poslali njegovo glavo v Carigrad kot dokaz knezove zvestobe. Lani na današnji dan so v Orašju posvetili lepo šolo in kapelico v spomin na zgodovinsko narodno zborovanje v tem kraju in na začetek veličastne borbe Karadjordja Petrovića. Tej lepi slavnosti je prisostvoval Nj. Vel. kralj, ki je v svojem govoru naglasil idejo jugoslovenske bratske sloge, ki je vodila njegovega junaškega pradedca. Šole in prosvetne organizacije so po vsej državi slavile spomin velikega narodnega voditelja in junaka Karadjordja, ki nam mora za vedno ostati glasnik in vzor one čiste in vzvišene domovinske ljubezni, ki se ne plaši nobenih žrtev. Gornja slika nam kaže Osvoboditelja Srbije Karadjordja Petrovića, pradedca Nj. Vel. kralja Aleksandra

Smrtna nesreča belgijskega kralja

Belgijski kralj Albert I. se je 18. t. m. smrtno ponesrečil, in sicer na pečinah Marc les Dames v bližini Namurja. Kralj Albert je bil navdušen planinec in se je v nedeljo odpeljal z avtomobilom na izprehod. Spremljal ga je samo osebni sluga. Avtomobil je vodil kralj sam. Ko je kralj prispel v bližino omenjenih gričev, je ustavil vozilo in pustil pri njem slugo, sam pa se je povzpel na gričevje. Ker ga dolgo ni bilo nazaj, se je sluga odpeljal z avtomobilom v bližnjo vas, odkoder je takoj telefonično sporočil v Bruselj, da se kralj ni vrnil. Iz Bruslja so takoj prihтели številni organi, ki so začeli takoj iskati pogrešanega kralja. Našli so ga šele ob 2. zjutraj mrtvega pod neko steno. Vse kaže, da je pokojni kralj padel čez skalo in se pri tem ubil. Kralj Albert I. je bil rojen 8. aprila leta 1875 v Bruslju kot sin princa Filipa Flandrskega. Gotovo je, da je belgijski narod zadela s smrtjo kralja Alberta velika izguba. Vest o njegovi smrti je bolešno odjeknila tudi po vsej ostali Evropi, zlasti pa v prijateljskih državah izza svetovne vojne, kjer so ga povsod cenili kot zvestega zaveznika in modrega vladarja. Slika desno: Kralj Leopold III. in kraljica Astrid

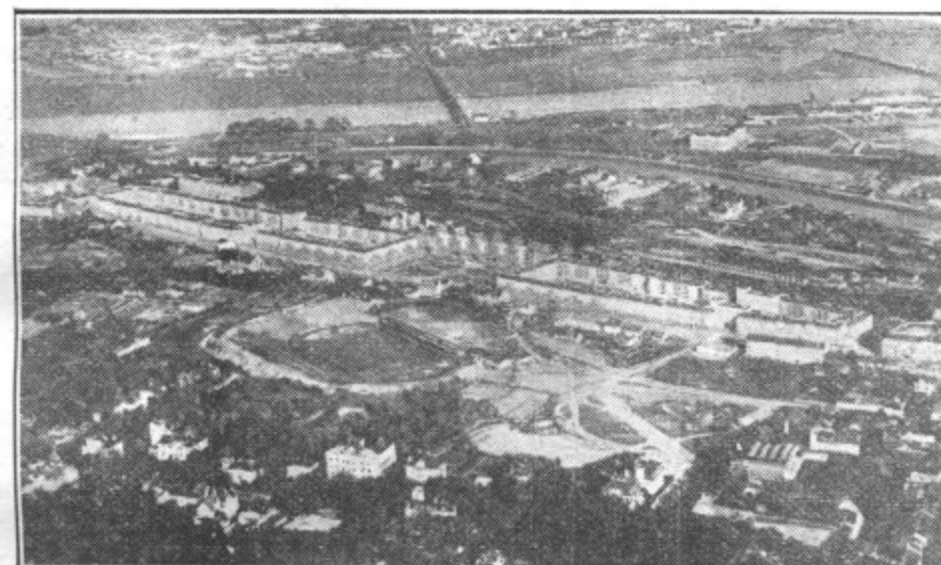
Krvava državljanska vojna v Avstriji

S

Pretekli teden je zavihrala v Avstriji krvava državljanska vojna. V obrambo svojih ustanov, ki so se jih hoteli polastiti pristaši vladi prijaznega Heimwehra, so zgrabili avstrijski socialni demokrati za orožje. Dunaj in druga večja industrijska mesta kakor Wiener Neustadt, Bruck ob Muri, Gradec itd. so bila več dni pozorišče silnih bojev. Upor socialističnega delavstva, ki se je postavilo na branik ustavnega in parlamentarnega režima, proti pofašistenju Avstrije ter za njeno resnično neodvisnost ne samo od nemškega hitlerizma, nego tudi od italijanskega fašizma, je bil po štiridnevnih krvavih borbah zadusen v krvi. Ko so utihnili boji, se je pričelo drugo dejanje avstrijske zalogre.

Na levi: pročeljanjske hiše »Sandleitene« v XVI. z 1582 stanovanji. V sredi: »Bebel III. okraju«. Na desni: Pogled iz le »Marxhof« v XIX.

S

V večjih krajih so začela poslovati nagla sodišča, ki so doslej prinesla že 8 obojenj in je pričakovati še celo vrsto novih smrtnih obsodb, ki bodo še povečale število žrtev, padlih v teh dneh v obrambi ustavnih pravic ljudstva. Točno število smrtnih žrtev tudi še danes ni znano. Vemo le toliko, da so imeli vojska, policija, pomožna policija in Heimwehr samo na Dunaju več sto mrtvih in več tisoč ranjenih. Koliko je število žrtev na strani socialistov, ki so kravaveli zlasti na predmestnih barikadah in v provinci, pa še vedno ni ugotovljeno. Vsekakor pa so te žrtve mnogo večje zlasti tam, kjer je vojska nastopila s topovi in strupenimi plini. Vendar tudi te grozote ne bodo prinesle blagoslova republikli.

S

Podkancelar major Fey, ki je osebno vodil borbo proti socialistnim demokratom.

Movi gospodarji na dunajskem magistratu (od leve proti desni): Rihard Schmitz, vladni komisar, državni podtajnik Kravinsky in policijski podravatelj dr. Skubl, pred vojno policijski funkcionar v Ljubljani

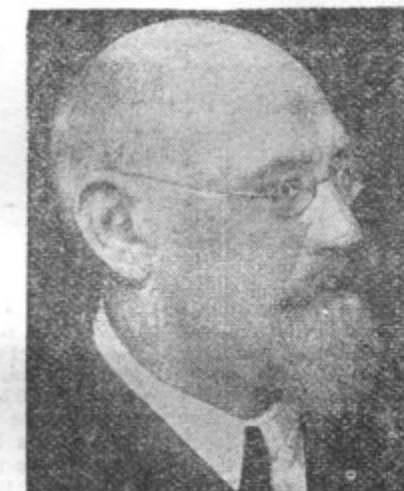

Tako so vladni zapirali ulice in javne prehode z števiri. Dunajčani so jih kljub slavnemu opazovali

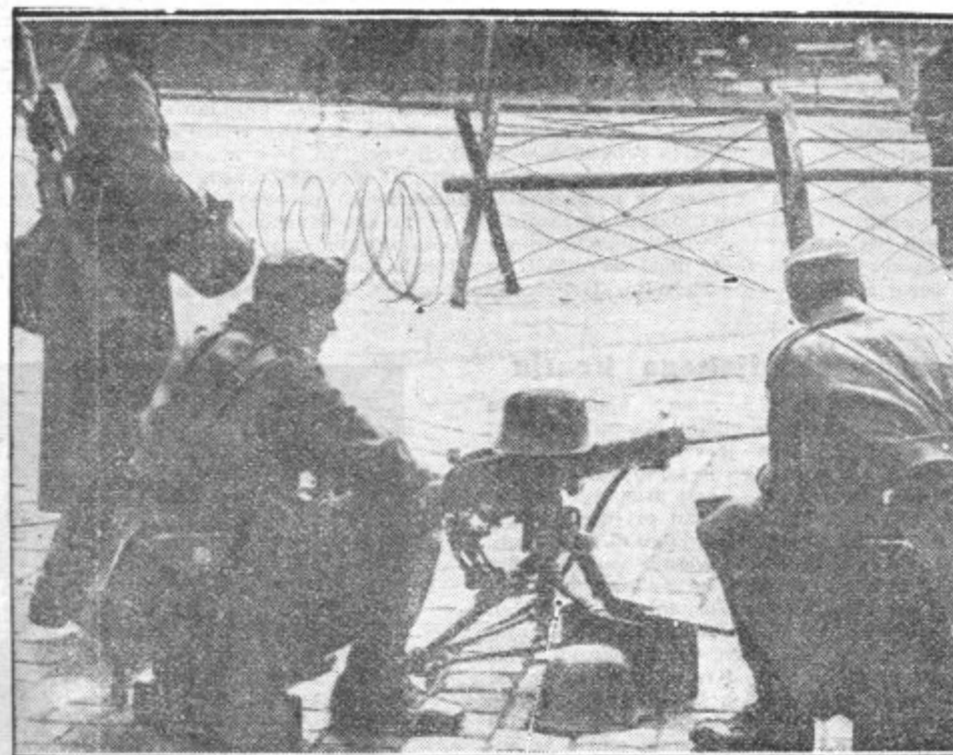

Del stanovanjske kolonije »Marxhof«, kjer so bili najhujši spopadi med vladnimi četami in socialisti. Vladni oddelki so to poslopje obstreljevali s topovi. Po velikem razdejnanju so zasedli tudi to hišo heimwehrovc

S

Dr. Karel Renner, bivši socialistični kancelar avstrijske republike, ki so ga tudi zaprli

Heimwehrovc branijo dohod v notranje dele avstrijske prestolnice

Dr. Dollfuß, kancelar avstr. republike

Aretacija hitlerjevskih izzivačev v dneh državljanske vojne na Dunaju

Vladni komisar dunajske občine Schmitz

Naskok vladnih čet na socialistično postojanko v dunajski okolici

Tedenska kronika

† JOSIP MALENSEK. V sanatoriju na Golniku je umrl po daljšem trpljenju, splošno znani in priljubljeni g. Josip Malensek, poštovatelj Kmetijske posojilnice v Ljubljani. Odšel je v večnost v najlepši moški dobi, saj ni dopolnil niti petdeset let. Naj počiva v miru!

SMRT DOBRE MATERE. Po daljšem hudem trpljenju je preminula te dni ga. Marija Peganova, vdova po znanem novomeškem naprednem šolniku, nadučitelju Leopoldu Peganu, umrlom že pred davnimi leti. Rajnka, ki je prav pred mesecem dni praznovala 70 letnico, je hudo bolezen do zadnjega prenašala z največjo udanostjo. Zapušča dva sinova in pet hčerk. Dobrosrčna in ljubezniva gospa je bila svojim otrokom najboljša mati in jim je, kolikor jih še nima lastnega ognjišča, gospodinjila, dokler je ni zavrataha bolezen priklenila na posteljo. Bodi dobri materi ohranjen najlepši spomin! Njenim svojcem naše iskreno sožalje!

FRAN ZUPAN †. Ko je 3. julija 1928 praznovalo gasilsko društvo v Mostah 30 letnico uspešnega delovanja, je ob enem nad vse dostojno počastilo 25 letni jubilej načelnikovanja Frana Zupana, enega najdelavnejših moščanskih mož vobče. Sedaj pa je legel v grob ta požrtvovalni mož. Veliko rano je zarezala njegova smrt v moščansko družabno življenje. Doma je bil g. Franjo Zupan iz Gorice, kjer se je rodil pred 61. leti, toda že mlad se je naselil v Mostah, si s prirojeno marljivostjo zagotovil obstanek in takoj začel vneto delovati v društvih, zlasti pri gasilcih in Sokolih, posegel pa je kot izkušen mož zelo vplivno tudi v občinsko gospodarstvo. Kot železniški uradnik je zadnji čas užival pokoj in srečo v družini na lastni domačiji. Zaslužnemu možu ohranimo časten spomin, ugledni družini izrekamo iskreno sožalje!

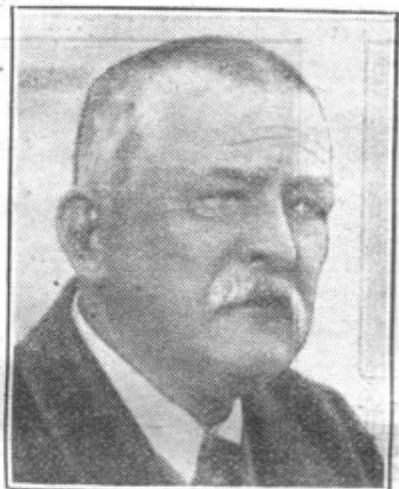

NOVO VODSTVO FRANCOŠKEGA KONZULATA V LJUBLJANI. Konzul g. E. Neuville, ki je služboval med nami od l. 1928. ter si pridobil v naši javnosti mnogo simpatij in spoštovanja, nas bo v kratkem zapustil. V Ljubljano je prišel iz Bolgarije, iz Ruščuka, prej pa je služboval v Španiji, v Južni Ameriki in v francoskem Maroku. Ob vsaki priliki je rad pokazal, kako ljuba mu je naša domovina, posebne njegove naklonjenosti in pomoči pa so bile deležne organizacije in ustanove, ki poglobljajo vez med jugoslovenskim in francoskim narodom. Za njegovega naslednika je bil imenovan g. Gabriel Remerand, ki je doslej služboval v različnih mestih Azije, odkar je kot tolmač orientalskih jezikov pri francoskem konzulatu v Kairu l. 1913. začel svojo diplomatsko kariero.

TROJNI JUBILEJ ZASLUŽNEGA GASILCA.

Te dni slavi v krogu svoje družine in svojih gasilskih tovarišev g. Hauptmann Ivan, rudniški paznik in predsednik trboveljske rudniške gasilske čete, trojni jubilej, in sicer 60-letnico rojstva, 40 letnico službovanja pri rudniku in 20 letnico uspešnega udeleževanja v rudniškem gasilstvu. Pri številnih požarih je gasil in priskočil pri reševanju imetja nesrečnim pogorelcem na pomoč. Gasilci so cenili njegovo nesebično požrtvovalnost in gasilske sposobnosti ter so ga pred leti izvolili za predsednika, leta 1932. pa odlikovali za gasilske zasluge s srebrno društveno kolajno. Številnim čestitkam njegovih prijateljev in tovarišev se pridružujemo tudi mi ter želimo jubilantu, da bi v zdravju, sreči in zadovoljstvu preživel še mnogo let v srečo družine in prosperah gasilstva.

75LETNICA TRDNEGA GOSPODARJA. Trdni gospodar, poznani gostilničar, bivši vinski trgovec in priljubljeni kramljač Jakob Avšič iz Kleč na našem Posavju se te dni ozira nazaj v čase svojih 75 let, ki so za njim, želimo mu še mnogo lepih in zdravih let!

NAJMLAJŠI SMUČAR je Lukančev Tonček iz Tržiča, ki je baš na Svečnico dopolnil svoji dve leti in pol. A da ga vidite, kako vam smuča! Kdor ga vidi, se mu čudi. Seveda, ko ima izvrstnega trenerja v svojem starejšem bratu Slavku, ki je prvak tržiške sokolske dece. Fanta sta sina znanega izdelovalca smuč, g. Matevža Lukanca.

ELIZABETA DEDEKOVA 70 LETNICA. V tišini svojega mirnega doma tam v Zibertovi ulici v Ljubljani je obhajala gospa Elizabeta Dedekova svoj 70. rojstni dan. Dolga življenjska leta te vzorne soproge in matere so ena sama vrsta dela, molitve in velike ljubezni do sinov, gg. gradbenih podjetnikov inž. Josipa in Franja Dedeka. Žal da je ravno to leto doletela ljubečo mater velika žalost in skrb v tem, da je njen ljubljenec inž. Franjo Dedek že pet mesecev v internaciji v Italiji. Ko mu je poslala gospa Dedekova za Božič svojo sliko, se ji je sin zahvalil z ljubko pesmico, napisano v zaporu. Gospe jubilatki, ki ima vedno odprte roke in srce za vse, kar trpi in potrebuje podpore, želimo k njeni 70-letnici, da bi se ji prav kmalu izpolnila najbolj goreča želja njenega srca, da bi se ji ljubljenec sin prav kmalu vrnil in da bi preživela z njim še dolgo vrsto srečnih let!